

The background of the cover is a photograph of a large cruise ship sailing on a blue body of water. The ship is white with multiple decks and is moving towards the right, leaving a white wake. In the distance, there are blue mountains under a clear blue sky with some light clouds. A dark grey diagonal shape covers the left side of the image, providing a background for the text.

SAMFUNNSMESSIGE KONSEKVENSER AV PASSASJER- OG GODSTRAFIKK I MOLDE OG ROMSDAL HAVN

Rapport om økonomisk aktivitet, verdiskaping og
ringvirkninger i havnene i Romsdalsregionen

Februar 2025

BDO Consulting
Samfunns- og forretningsutvikling

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
2. Om Molde og Romsdal Havn	8
3. Ringvirkninger	3
4. Relatert næringsvirksomhet i regionen	23
5. Vedlegg	25

Downloaded from <http://ajph.org/> on November 10, 2015

Oppsummering av kartlagte virkninger

Kartlagte aktiviteter knyttet til Molde og Romsdal Havn		Verdiskaping	Sysselsetting	
DIREKTE EFFEKT	 Molde og Romsdal Havn IKS Omsetning: 45 MNOK	25 MNOK	7 sysselsatte	
	 Cruise Omsetning: 128 MNOK	52 MNOK	115 sysselsatte	
	 Kystruten Omsetning: 11 MNOK	5 MNOK	15 sysselsatte	
	 Logistikk Omsetning: 54 MNOK	19 MNOK	25 sysselsatte	
INDIREKTE EFFEKT	 Øvrige næringer i verdikjeden		92 MNOK	92 sysselsatte
	TOTALT		192 MNOK	253 sysselsatte

Tabell 1: Samlede økonomiske ringvirkninger for de kartlagte aktørene og aktivitetene, inkludert omsetning, verdiskaping og sysselsetting.
 Kilde: BDOs analyser. Se metodebeskrivelse for beskrivelse av datagrunnlag.

Direkte effekt - verdiskaping for regionale næringer

Økonomisk aktivitet fra direkte involverte aktører, herunder omsetning, verdiskaping og sysselsetting som tilfaller regionale næringer.

Indirekte effekt - virkninger i verdikjeden

Ringvirkningseffekter i verdikjeden basert på involverte aktørers kjøp av varer og tjenester fra sine underleverandører. Andelen som tilfaller henholdsvis nasjonalt og regionalt næringsliv vil her variere.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og mandat

Aktiviteten i havnene underlagt Molde og Romsdal Havn IKS bidrar til store verdier for lokalsamfunnet, gjennom gods- og passasjerfrakt til og fra regionen og gjennom cruiseturister som kjøper varer og tjenester fra lokale aktører når de er i havn. Det er usikkerhet rundt den faktiske størrelsen på disse verdiene, blant annet fordi nasjonale forbrukstall ikke er representative for cruiseturisters forbruk i Molde og Åndalsnes.

På oppdrag for Molde og Romsdal Havn IKS har BDO AS (BDO) kartlagt og analysert samfunnseffekten, i form av ringvirkninger, av cruise-, Kystrute-, og godsaktivitet, samt av havneselskapets egen økonomiske aktivitet. I analysen har vi kartlagt og synliggjort samfunnsmessige konsekvenser i form av:

- Omsetning
- Verdiskaping
- Sysselsetting
- Privat konsum
- Skatteinntekter

Analysen er begrenset til å vurdere ringvirkningene av nåsituasjonen i 2023 - en statusanalyse.

Hensikten ved oppdraget har vært å fremskaffe et oppdatert kunnskapsgrunnlag om de samfunnsmessige konsekvensene av havna, for å sikre at den offentlige diskusjonen er basert på riktige premisser og i forbindelse med fremtidige investeringsbeslutninger.

Flere ringvirkningsanalyser av cruiseaktivitet i norske havner baserer seg på nasjonale forbruksundersøkelser. Disse undersøkelsene er ikke nødvendigvis representative for cruiseturister Romsdal, da særegne forhold ved regionen og enkelthavner kan påvirke cruiseturisters forbruk. Av denne grunn har en del av oppdragets mandat vært å gjennomføre en egen forbruksundersøkelse av cruiseturisters forbruk i Molde og i Åndalsnes, for å sikre gode og stedsrelevante grunnlagsdata.

1.2 Metode og avgrensninger

Metode

I en ringvirkningsanalyse (analyse av samfunnseffekter) beregnes omfanget av økonomisk aktivitet og bidrag til økonomien for en virksomhet, næringsklynge, prosjekt eller en annen aktør, både som følge av egen aktivitet og de økonomiske ringvirkningene som aktiviteten medfører. Se egen faktaboks for sentrale definisjoner i analysen.

I vår analyse av økonomiske ringvirkninger inkluderes direkte, indirekte og induserte virkninger. Vi har sammenstilt data og informasjon fra en rekke kilder, blant annet offentlige regnskapsdata (via Enhets- og Foretaksregisteret), Statistisk sentralbyrå, Skatteetaten, Molde og Romsdal Havn IKS og tilknyttede aktører ved havnene.

Utover de ovennevnte kildene har vi gjennomført en omfattende forbruksundersøkelse rettet mot tilreisende cruiseturister. I undersøkelsen, som ble gjennomført ved havnene i Molde og Åndalsnes, har vi samlet inn forbruksinformasjon for over 230 tilreisende fra 8 ulike anløp. Vi har også gjennomført forbruksundersøkelse for to Kyruteanløp. Innhentet forbruksdata, og påfølgende analyser, er rimelighetsvurdert i samråd med havneselskapet, samt opp mot tidligere kartlegginger, herunder Cruiseundersøkelsen (Innovasjon Norge).

Avgrensninger

Samfunnseffektene kartlagt i denne analysen er bruttovirkninger. I analysen har vi ikke tatt stilling til om, og i hvilken grad, ressursene som produserer den økonomiske aktiviteten har alternativ anvendelse i andre aktiviteter.

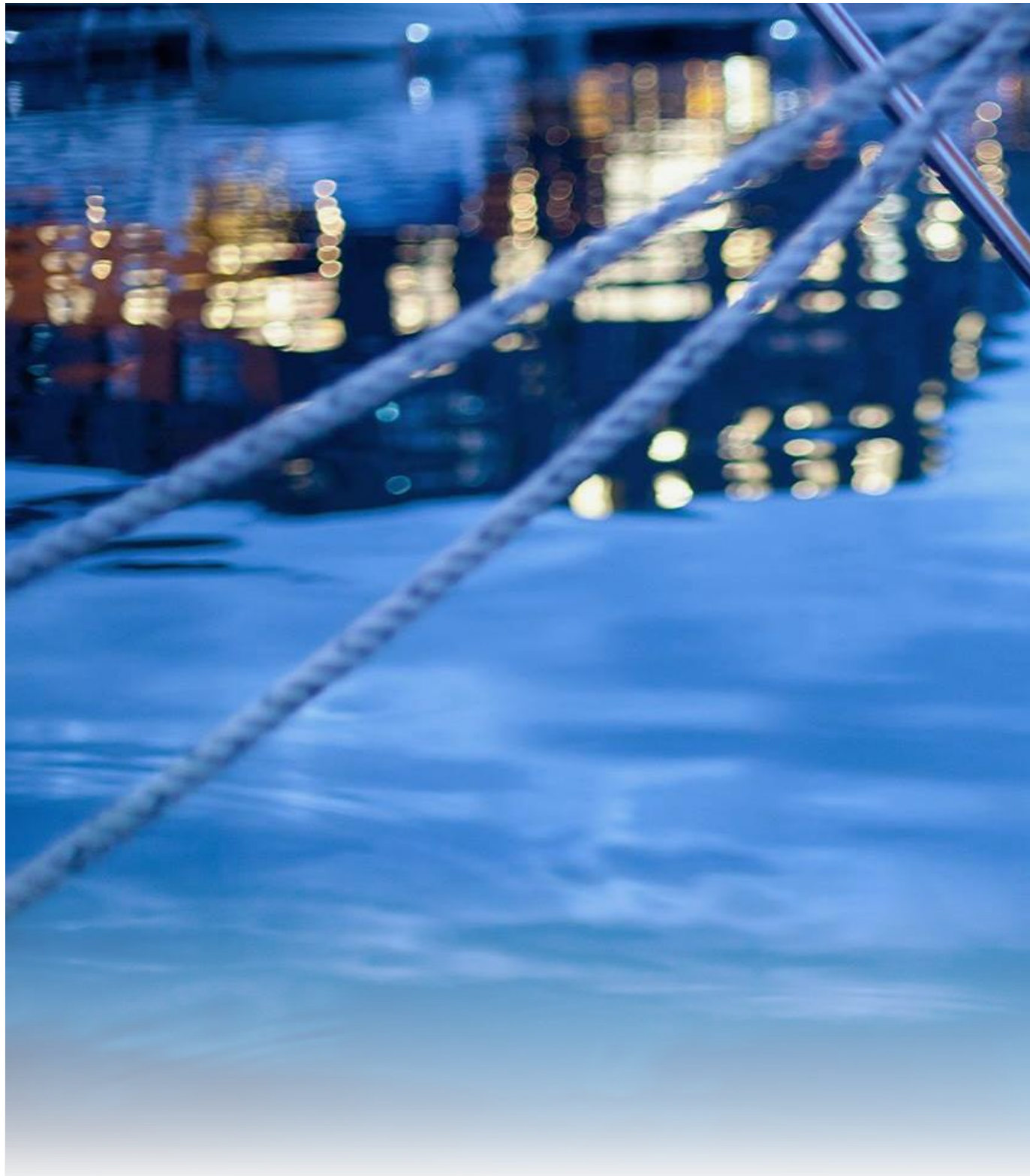
Analysene bygger på informasjonsgrunnlag fra offentlige datakilder og respondenter fra gjennomført forbruksundersøkelse, samt data mottatt fra Molde og Romsdal Havn IKS og andre involverte aktører. BDO kan ikke påta seg ansvaret for fullstendigheten eller riktigheten i mottatt datagrunnlag. Dersom vi har mottatt uriktige eller ufullstendige opplysninger, har vi ikke hatt anledning til å avdekke dette utover overordnede rimelighetsvurderinger.

Analysen er gjennomført for utvalgte aktører og aktivitet. Øvrig aktivitet i havnene, herunder for eksempel annen passasjertrafikk, fiskeri- og næringsaktivitet, er ikke inkludert i vår analyse. Resultatene må leses som et estimat av havnenes vesentligste aktører, og kan ikke tolkes som en fullstendig beregning av havnenes økonomiske aktivitet.

Se vedlegget for en nærmere beskrivelse av metode og overordnede forutsetninger.

Sentrale definisjoner innen ringvirkningsanalyse:

- **Omsetning (produksjon):** Samlede inntekter.
- **Verdiskaping:** Omsetning fratrukket produktinnsats. Dette målet på verdiskaping kalles bruttoprodukt.
- **Sysselsetting:** Antall sysselsatte.
- **Direkte virkninger:** Havneaktørers og regionalt næringslivs egen økonomiske aktivitet, omsetning, verdiskaping og sysselsetting.
- **Indirekte virkninger (virkninger i verdikjeden):** Ringvirkningseffekter i verdikjeden basert på lokale aktørers kjøp av varer og tjenester fra sine underleverandører.
- **Induserte virkninger (konsumvirkninger):** Virkninger for privat og offentlig konsum, gjennom lønns- og skatteinntekter.
- **Katalytiske virkninger:** Øvrige virkninger, som for eksempel klyngeeffekter, kunnskapsdeling og innovasjon. Denne typen virkninger er ikke inkludert i analysen.
- **Brutto vs. netto virkninger:** Verdiskapingseffekten som synliggjøres i denne analysen er av typen vi kaller bruttoeffekter, som ikke hensyntar den alternative anvendelsen som de aktuelle ressursene kunne gitt.

2. Om Molde og Romsdal Havn

2.1 Overordnet om Molde og Romsdal Havn

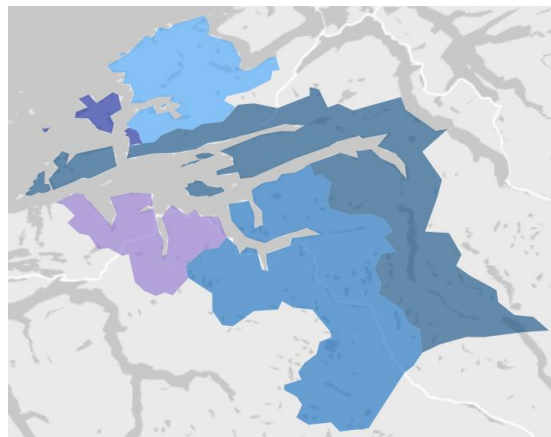
Havnene i Romsdalsregionen er viktige knutepunkt for kyststruten, cruiseturister og godstransport på Nord-Vestlandet.

Molde og Romsdal Havn IKS er et interkommunalt havneselskap opprettet gjennom et samarbeid mellom Romsdalskommunene, etablert januar 2006. Deleierne av havneselskapet er Aukra, Hustadvika, Rauma, Vestnes og Molde kommune hvor sistnevnte er havneselskapets kontorkommune. Figuren til høyre viser et kart over de fem samarbeidskommunene i Romsdalsregionen.

Havneselskapets mål er å støtte utviklingen av Romsdalsregionens næringsliv ved å fremme en tryggere og mer effektiv sjøtrafikk innenfor passasjertrafikk, gods, fiskeri og havbruk. Molde og Romsdal Havn IKS tar samfunnsansvar gjennom å sikre en fremtidsrettet og effektiv havnedrift, og bidra til det grønne maritime skiftet.

I juni 2023 ble det vedtatt en ny strategi for 2023-2030 med fokus på bærekraft. Molde og Romsdal Havn skal omstille seg for å bli mer bærekraftig og miljøvennlig.

Eierkommunene til Molde og Romsdal Havn IKS

● Aukra ● Hustadvika ● Molde ● Rauma ● Vestnes

Figur 1: En oversikt over Romsdalskommunene. Kilde: BDO

Havneselskapet skal være en sentral aktør for lokal og regional utvikling, og anser lokal verdiskaping som et viktig element i videre satsing.

Med bakgrunn i dette har havneselskapet satt seg flere langsiktige og ambisiøse målsetninger tilknyttet det grønne skiftet, herunder å bli en helårlig bærekraftig cruisedestinasjon. (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023).

2.2 Nøkkeltall for aktører i analysen

Det foregår stor aktivitet i havnene tilhørende Molde og Romsdal Havn IKS. Nedenfor beskrives de viktigste aktørene og aktivitetene som bidrar til verdiskaping, sysselsetting og ringvirkninger. Vår analyse tar utgangspunkt i disse aktørene.

Molde og Romsdal Havn IKS

Molde og Romsdal Havn IKS' inntekter består hovedsakelig av farvannsavgifter og kaivederlag, leieinntekter og andre vederlag (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023). Foretakets største kostnadsposter er lønn- og sosialskostnader, avskrivninger og kostnader knyttet til drift.

Molde og Romsdal Havn IKS har også betydelige investeringer, hovedsakelig knyttet til utbygging av havneområdet.

Det er stor trafikk i havnen. Totalt var det 7 771 innenriks og utenriks anløp i 2023. Etter en kraftig reduksjon i antall anløp og bruttotonnasje fra 2019 til 2020, er antall anløp og mengde bruttotonnasje i 2023 på vei tilbake mot nivået før Covid-19 (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023).

Det interkommunale selskapet omsatte i 2023 for 45 millioner kroner, og hadde syv ansatte.

Molde og Romsdal Havn hadde i 2023

7 771
Anløp totalt

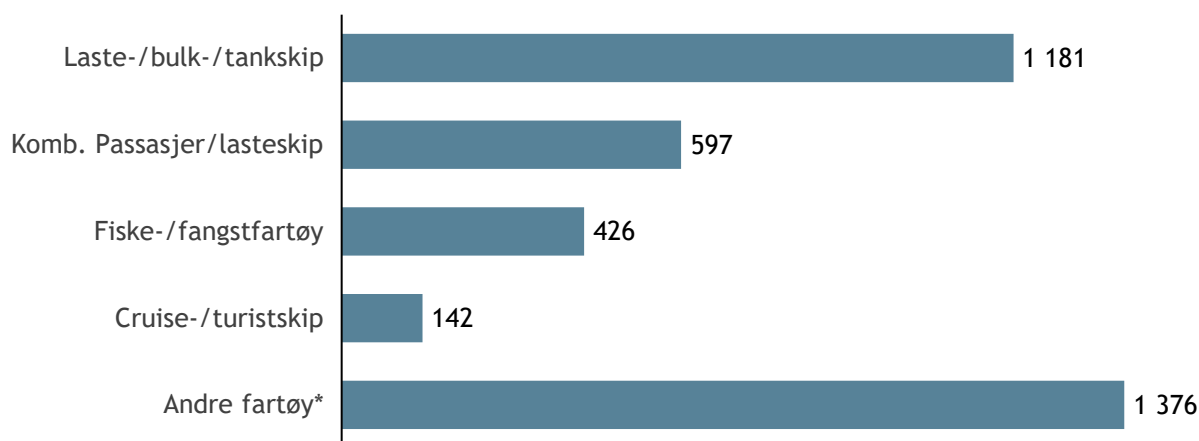

7
Ansatte

45 MNOK
Omsetning

Anløp i 2023

Figur 2: Antall anløp i havnene i 2023 etter type fartøy. Kilde: Molde og Romsdal havn IKS

* Andre fartøy er blant annet supply, orlogsfartøy, statsfartøy, bergingsfartøy, taubåter, hjelpefartøy, lektere, brønnfartøy m.m.

Cruise

For cruisenæringen er havnene i Romsdalsregionen sentrale anløpshavner i Vest-Norge. I 2023 var det 142 cruiseanløp i Molde og Åndalsnes, 54 mer enn i 2019, før Covid-19. På disse anløpene ankom til sammen 269 000 turister i 2023. Som følge av Covid-19 var det i 2020 og 2021 få cruiseanløp i havnen.

Cruiseaktivitet medfører økonomiske virkninger gjennom cruiseturisters og -mannskapets konsum av varer og tjenester i land. Cruise er viktig for havneselskapet, og inntektene benyttes blant annet til vedlikehold og utvikling av infrastruktur i havnen. I 2022 kom markedet tilbake etter pandemien, og cruisetrafikken i havnedistriktet er økende.

Havnen har et stort miljøfokus. Molde og Romsdal Havn IKS er miljøfyrtårnsertifisert og har blant annet påbegynt arbeid med etablering av landstrømanlegg på Storkaia, samt Tindekaia. Disse er to viktige prosjekter for cruisenæringens betydning for lokal verdiskaping med tanke på bærekraft (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023).

Kystruten

Kystruten driftes i dag av både Havila Kystruten og Hurtigruten, med henholdsvis fire og syv fartøy. Passasjertrafikk på kystruten fra Bergen til Kirkenes har to daglige stopp på Storkaia i Molde. Det ankom 597 anløp i Molde i 2023, mens 133 anløp ble kansellert (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023). Båtene kommer på kvelden og ligger til kai kun en kort stund på om lag 30 minutter i både sør- og nordgående retning.

På samme måte som med cruiseaktiviteten, genererer kystruten økonomiske ringvirkninger gjennom forbruket av varer og tjenester i land. Både Hurtigruten og Havila Kystruten tilbyr flere utflukter og aktivitetspakker passasjerene kan delta på i regionen, hvor turistene legger igjen penger hos blant annet guideselskap og lokale spisesteder. Gjennom disse utfluktene går turistene i land i en havn - og om bord i neste, slik at de får mulighet til å delta på utfluktene til tross for at båtene ligger til kai i en så kort tidsperiode i regionen.

Molde og Romsdal Havn hadde i 2023

142
Cruiseanløp

269 000
Cruiseturister

597
Kystruteanløp

Gods og logistikk

Molde og Romsdal Havn er en av Norges største på gods og logistikk målt i volum. Havnen håndterer alle typer last, herunder bulk, stykkgoods og containere. Det var totalt 1 181 godsanløp i 2023. I tillegg var det 1 376 anløp av andre hjelpefartøy, brønnfartøy mv.

Aktiviteter knyttet til logistikk og godsfrakt genererer økonomiske ringvirkninger i Romsdalsregionen. Dette skjer spesielt gjennom godsterminalene ved havneområdet i Molde, som bidrar til sysselsetting og etterspørsel av varer og tjenester. Samlet omsetning av gods var i 2023 på 3,4 millioner tonn.

I 2023 ble det etablert faste anløp av containerskip med forbindelse til Europa og oversjøiske destinasjoner.

Havnen har også faste ruter til Nord-Europa med kombinasjonsskip for rorolast, stykkgoods og containere (Molde og Romsdal Havn IKS, 2023). Det ble investert i opparbeidelse av grunnareal på container-område på kaien Moldegård i Molde havn. Havnen har utvidet containerområdet på kaien for å frigi areal til utleie.

Molde og Romsdal Havn tilrettelegger for godstransport via flere offentlige kaier, og det finnes også en rekke store og små bedrifter som har egne kaier. I denne analysen synliggjøres økonomisk aktivitet, samt estimerte ringvirkninger for utvalgte, sentrale aktører innen logistikk som godsspedisjon, sikkerhet og fortøyning.

Molde og Romsdal Havn hadde i 2023

1 181
Godsanløp

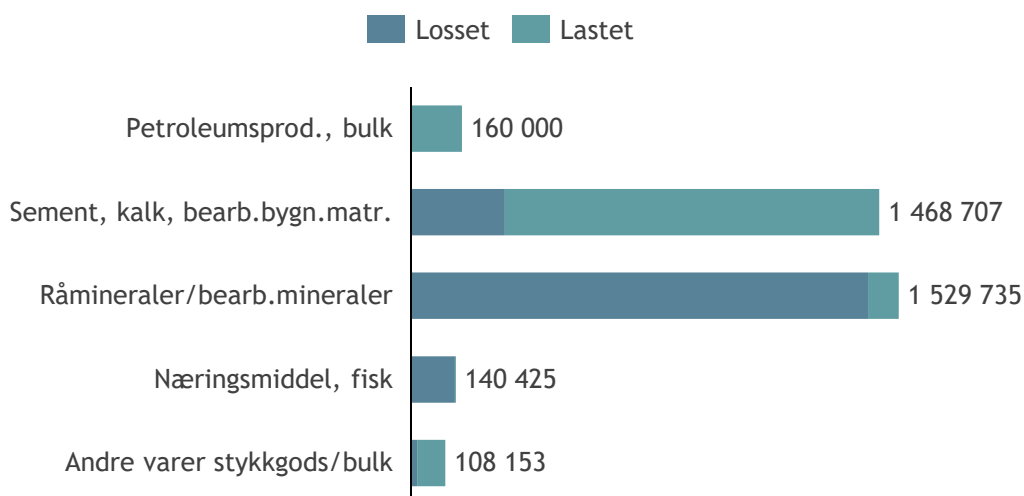

1 885 609
Losset gods

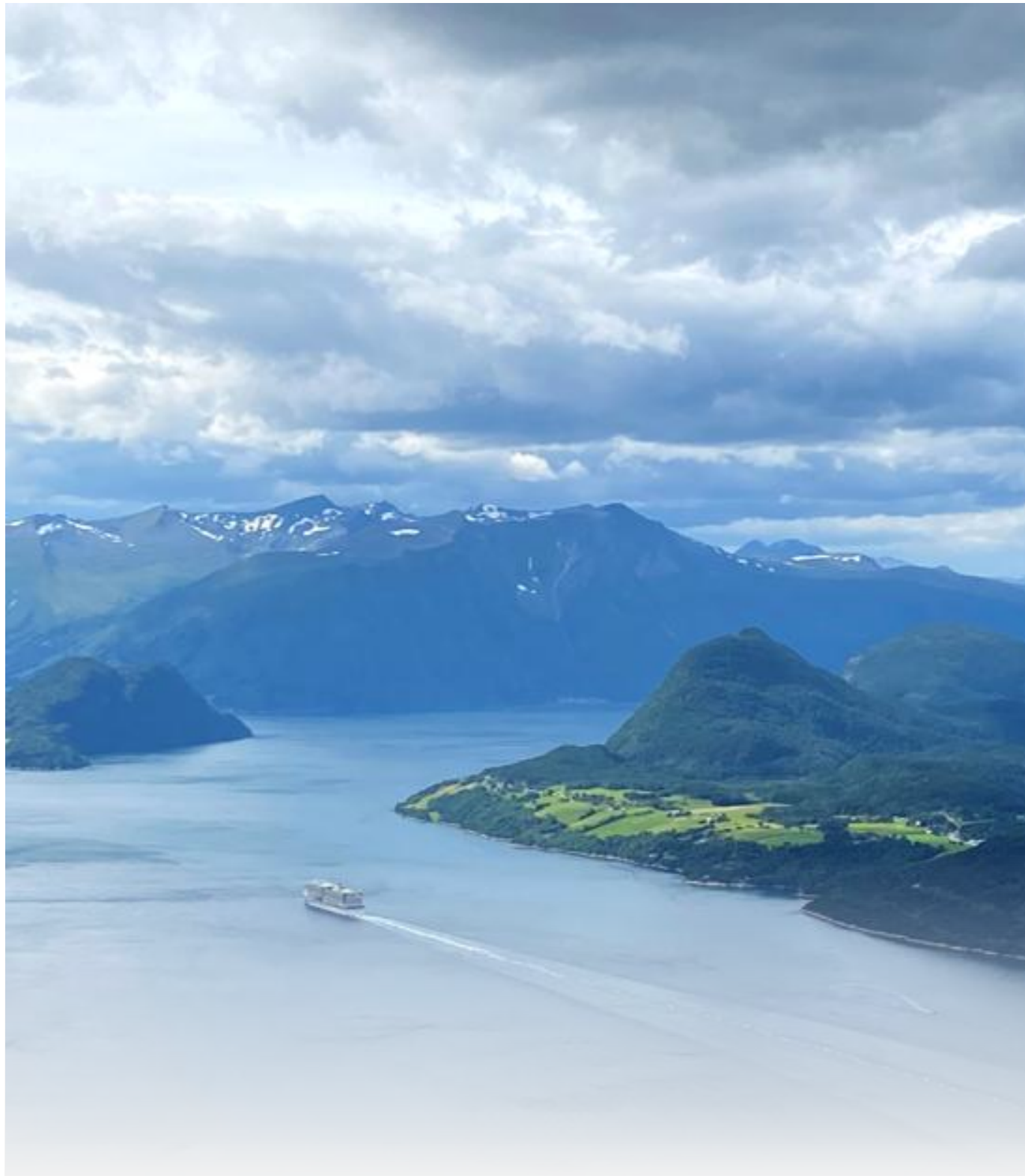

1 521 411
Lastet gods

Losset og lasset gods i Molde og Romsdal Havn etter type

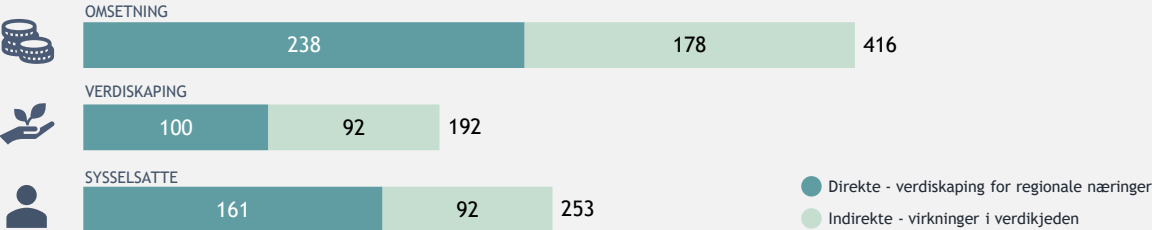

Figur 3: Losset og lasset gods i antall tonn ved havnene i 2023. Kilde: Molde og Romsdal havn IKS

3. Ringvirkninger

3.1 Samlet verdiskaping og sysselsetting

Våre beregninger viser at aktivitet gjennom cruise, passasjertrafikk gjennom Kysttruten, logistikk og Molde og Romsdal Havn IKS bidro til 416 millioner kroner i omsetning og 191 millioner kroner i verdiskaping i 2023. Det er cruisetrafikk som står for den største delen av beregnet verdiskaping. På de neste sidene presenteres verdiskaping fra de ulike aktørene i detalj.

Tabell 2 viser de tre næringene, målt i verdiskaping, som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved havnene i Romsdalsregionen. Varehandel og tjenesteyting påvirkes mest, etterfulgt av transport og reiseliv og energi og industri.

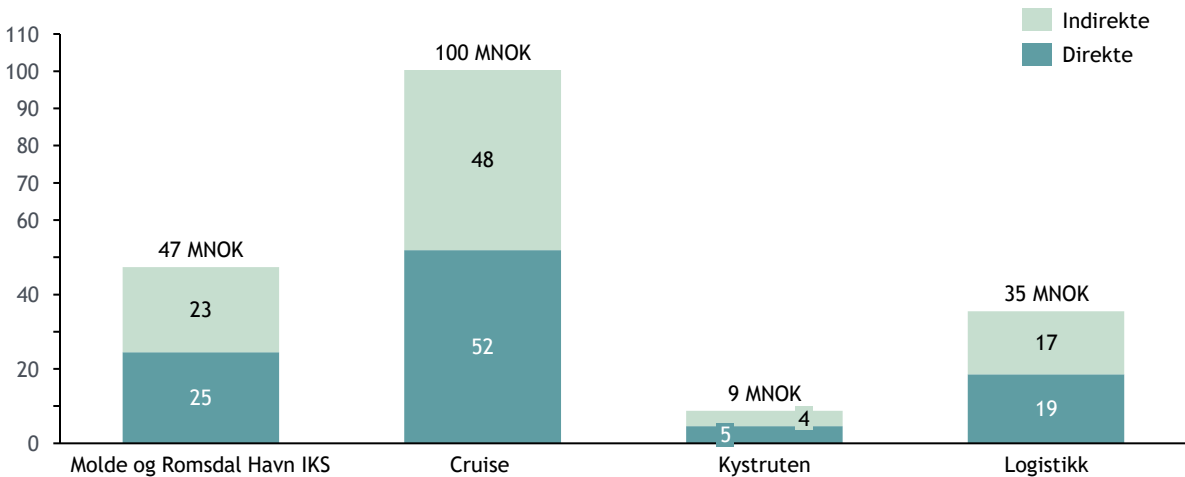
Figur 4 viser hvordan effekten på verdiskaping fordeler seg mellom de ulike aktørene.

Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved Molde og Romsdal Havn

Næring	Verdiskaping
Varehandel og tjenesteyting	77 MNOK
Transport og reiseliv	57 MNOK
Energi og industri	18 MNOK
Sum øvrige næringer	39 MNOK

Tabell 2: Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved havnen, målt i verdiskaping. Kilde: BDOs analyser

Effekt på verdiskaping fra de ulike aktørene

Figur 4: Effekt på verdiskaping (oppgitt i MNOK) som følger av aktørenes aktivitet ved Molde og Romsdal Havn. Kilde: BDOs analyser

3.1.2 Molde og Romsdal Havn IKS

Molde og Romsdal Havn IKS er en viktig tilrettelegger for økonomisk aktivitet, verdiskaping og sysselsetting i Romsdalsregionen. I tillegg til å legge til rette for andre aktørers aktivitet bidro selskapets aktivitet og kjøp av varer og tjenester fra leverandører i 2023 til omsetning (produksjon) i samfunnet for 45 millioner kroner.

I 2023 sysselsatte Molde og Romsdal Havn IKS 7 personer og aktiviteten deres bidro til verdiskaping for regionale næringer (direkte verdiskaping) på om lag 25 millioner kroner. Denne etterspørselen bidro videre med 23 millioner kroner i verdiskaping og 21 sysselsatte for underliggende næringer i verdikjeden (indirekte).

Tabell 3 viser næringene hvor aktiviteten i Molde og Romsdal Havn IKS påvirker verdiskaping i størst grad. Effekten for transport og reiseliv, varehandel og tjenesteyting, samt bank og finans er særlig høy.

Som vist i figur 5 har den økonomiske aktiviteten økt i Molde og Romsdal Havn IKS de siste årene. Den direkte verdiskapingen har økt fra 13 til 25 millioner kroner. Vareinnsats, i form av kjøp av varer og tjenester fra andre leverandører, som legger grunnlaget for verdiskaping i verdikjeden, har også økt fra 15 millioner kroner til 20 millioner kroner.

25 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

23 MNOK

Verdiskaping i verdikjeden

7

Sysselsatte for regionale næringer

21

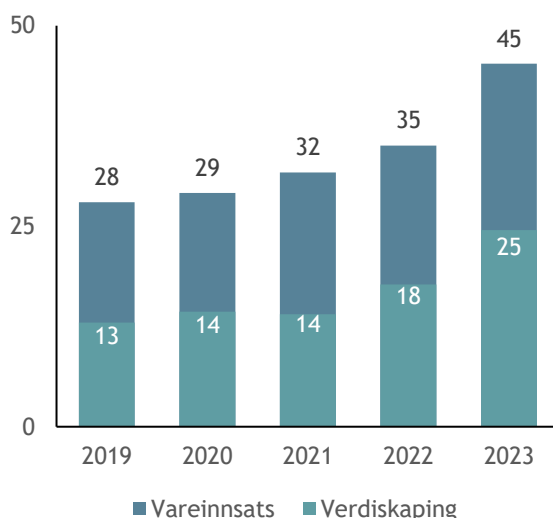
Sysselsatte i verdikjeden

Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved Molde og Romsdal Havn

Næring	Verdiskaping
Transport og reiseliv	26 MNOK
Varehandel og tjenesteyting	7 MNOK
Bank og finans	5 MNOK
Sum øvrige næringer	9 MNOK

Tabell 3: Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved havnen, målt i verdiskaping. Kilde: BDOs analyser

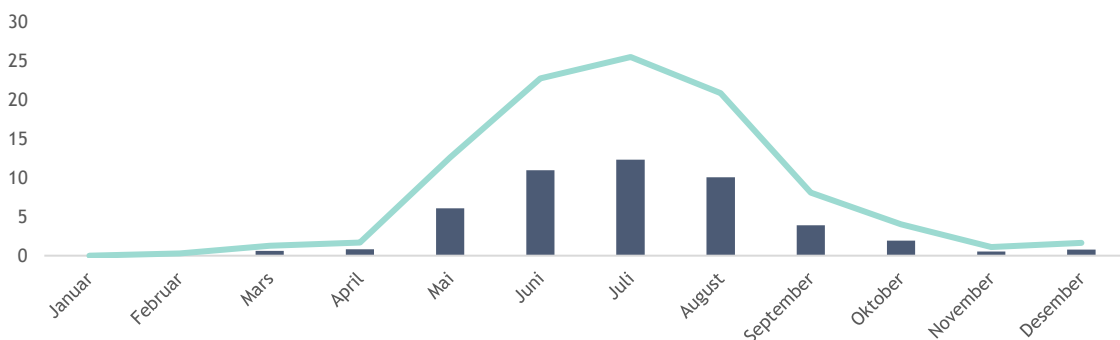
Molde og Romsdal Havn IKSs verdiskaping og vare- og tjenestekjøp

Figur 5: Søylen viser vareinnsats og verdiskaping (i MNOK) for Molde og Romsdal Havn IKS. Kilde: BDOs analyser

3.1.3 Cruiseaktivitet samlet

Verdiskaping fra cruiseaktivitet fordelt per måned

Figur 6: Verdiskaping fra cruiseaktivitet (i MNOK) totalt for Molde og Romsdal havn i 2023. Mørkeblå søyler viser verdiskaping for regionale næringer, og lys blå linje viser total verdiskaping. Kilde: BDOs analyser

I 2023 ankom 269 000 cruiseturister til Romsdalsregionen.¹ Basert på vår gjennomførte forbrukerundersøkelse av cruisepassasjerer finner vi at cruiseturistene hadde et estimert samlet forbruk på om lag 128 millioner kroner² i regionen i 2023. Dette forbruket bidro til rundt 52 millioner kroner i verdiskaping og 115 sysselsatte for regionale næringer.

Figur 6 ovenfor viser beregnet verdiskaping fra cruiseturistenes kjøp per måned. Vi ser en tydelig sesong-

trend, der sommermånedene er særlig viktige for næringen.

Cruiseturistenes varekjøp genererer tilsvarende omsetning for lokal reiselivsnæring som bidrar til ringvirkninger i verdikjeden ved at næringen etterspør varer og tjenester fra sine underleverandører. Våre analyser viser at denne etterspørselen bidro til verdiskaping på rundt 48 millioner kroner og om lag 49 sysselsatte i verdikjeden.

52 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

115

Sysselsatte for regionale næringer

48 MNOK

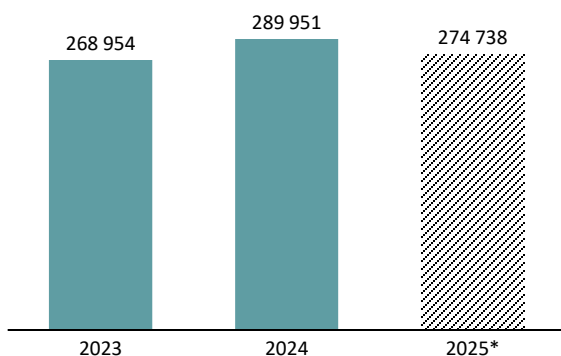
Verdiskaping i verdikjeden

49

Sysselsatte i verdikjeden

Cruisepassasjerer i Molde og Åndalsnes

Figur 7: Antall cruisepassasjerer i Molde og Åndalsnes for 2023, 2024 og prognose for 2025. Prognosen for 2025 baseres på et likt belegg som oppnådd i 2024. Kilde: Molde og Romsdal havn IKS

Forbrukerundersøkelsen er gjennomført i 2024 og gjennomsnittlig forbruk for de to havnene er dermed justert ned lik prisøkning fra desember 2023 til september 2024. Dette er gjort for å få et likt grunnlag som øvrig data i analysen. Aktiviteten viser en økende trend i antall cruisepassasjerer i regionen og cruiseaktivitetens økonomiske ringvirkninger for 2024 forventes å være høyere. Tilsvarende ser prognosene for 2025 til å holde et høyt nivå. Se Figur 7.

¹ I tillegg til økonomisk aktivitet generert av cruisepassasjerene så var det i 2023 omtrent 99 000 mannskap som ankom Romsdalsregionen. Forbrukerundersøkelsen har 16 respondenter og viser et gjennomsnittlig forbruk på 404 kroner per mannskap. Forbruk for mannskap er ikke inkludert grunnet stor usikkerhet rundt andelen av mannskap som faktisk går i land og et ikke-representativt utvalg respondenter.

² Dette inkluderer cruiserederienes forbruk gjennom skipsagentene på om lag 990 000 kroner i 2023 som knyttes til transport, overnatting og avfallshåndtering. Statlige avgifter og inntektene til skipsagentene på nasjonalt nivå er ikke inkludert i denne rapporten.

3.1.3.1 Cruiseaktivitet i Molde havn

147 190 cruiseturister ankom Molde i 2023. Basert på forbrukerundersøkelsen har vi estimert et samlet forbruk for cruiseturister som ankom Molde på om lag 60 millioner kroner i 2023. Til sammen bidro cruisevirksomheten i Molde med 27 millioner kroner i verdiskaping og 50 sysselsatte for regionale næringer.

Cruiseturistenes kjøp av varer og tjenester bidrar til ringvirkninger for reiselivsnæringen i Romsdalsregionen og resten av landet. Det genereres 21 millioner kroner i verdiskaping og 21 sysselsatte gjennom underliggende leverandører i verdikjeden.

I tabellen under presenteres de tre næringene som blir mest påvirket av den økonomiske aktiviteten til cruiseturistene i regionen. I Molde er det næringen varehandel og tjenesteyting som blir mest påvirket av den økonomiske aktiviteten, hvor det blir generert en verdiskaping på 30 millioner kroner. Denne næringen er etterfulgt av transport og reiseliv og energi og industri.

Næringer som påvirkes mest av økonomisk aktivitet i cruisevirksomhet i Romsdalsregionen

Næring	Verdiskaping
Varehandel og tjenesteyting	30 MNOK
Transport og reiseliv	5 MNOK
Energi og industri	4 MNOK
Øvrige næringer	9 MNOK

Tabell 4: Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved havnen i Molde, målt i verdiskaping. Kilde: BDOs analyser

27 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

50

Sysselsatte for regionale næringer

21 MNOK

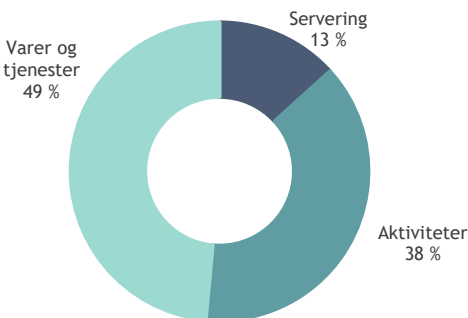
Verdiskaping i verdikjeden

21

Sysselsatte i verdikjeden

Kjøp fra cruiseturister i Molde

Figur 8: Kjøp fra cruisevirksomhet. Kilde: BDOs analyser

Cruiseturistenes forbruk i Molde fordeler seg som illustrert i figur 8. Aktiviteten knyttet til cruisetrafikken ved havnen i Molde medfører betydelige kjøp av varer og tjenester, særlig innen shopping. Gjennomsnittlig forbruk per turist som bruker penger i havnen er 525 kroner. De mest populære aktivitetene blant cruiseturistene, basert på vår forbrukerundersøkelse, er å utforske byen til fots, kombinert med sightseeing og shopping.

3.1.3.2 Cruiseaktivitet i Åndalsnes havn

I 2023 reiste 121 764 cruiseturister til Åndalsnes. Cruiseturistene i Åndalsnes hadde et samlet forbruk på om lag 68 millioner kroner, et estimat basert på gjennomført forbrukerundersøkelse. Til sammen bidro cruisevirksomheten i Åndalsnes med 25 millioner kroner i verdiskaping og 65 sysselsatte for regionale næringer.

Våre analyser viser at etterspørselen fra cruiseturister bidro til verdiskaping til underliggende leverandører på rundt 27 millioner kroner og om lag 27 sysselsatte i verdikjeden.

Tabell 5 viser de tre næringene som blir mest påvirket av den økonomiske aktiviteten til cruiseturistene i regionen. På lik linje med Molde er det varehandel og tjenesteyting som blir mest påvirket av den økonomiske aktiviteten til cruiseturistene. Videre bidrar aktiviteten til produksjon og verdiskaping for næringene energi og industri, samt bygg, bolig og eiendom.

Næringer som påvirkes mest av økonomisk aktivitet i cruisevirksomhet i Romsdalsregionen

Næring	Verdiskaping
Varehandel og tjenesteyting	32 MNOK
Energi og industri	5 MNOK
Bygg, bolig og eiendom	4 MNOK
Øvrige næringer	10 MNOK

Tabell 5: Næringer som påvirkes mest av den økonomiske aktiviteten ved havnen i Åndalsnes, målt i verdiskaping. Kilde: BDOs analyser

25 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

65

Sysselsatte for regionale næringer

27 MNOK

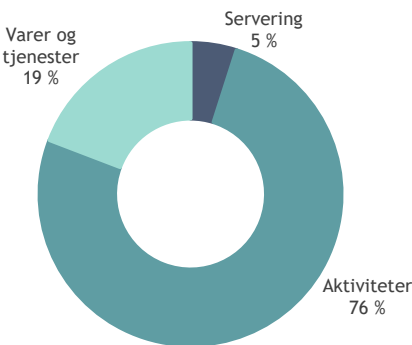
Verdiskaping i verdikjeden

27

Sysselsatte i verdikjeden

Kjøp fra cruiseturister i Åndalsnes

Figur 9: Kjøp fra cruisevirksomhet. Kilde: BDOs analyser

Cruiseturistene i Åndalsnes bruker mesteparten av pengene sine på aktiviteter, med et snitt på 674 kr per turist som legger igjen penger i havnen. Aktivitetene gjelder både forhåndsbestilte aktiviteter gjennom cruiset og aktiviteter bestilt på egenhånd. De mest populære aktivitetene i følge forbruksundersøkelse er å gå på sightseeing i nærområdet, togtur og ta Romsdalsgondolen, hvor sistnevnte er mest populær.

3.1.4 Kystruten

I 2023 deltok om lag 20 000 Kystrutepassasjerer på utflukter i Molde og Romsdalsregionen. De mest populære utfluktene i området er busstur på Atlanterhavsveien mellom Kristiansund og Molde og besøk i Bergtatts marmorgruve. Det gjennomføres også overlandsturer mellom Geiranger og Molde, med blant annet besøk på Romsdalsgondolen. Flere av utfluktene inkluderer måltider og inngang til severdigheter.

I våre beregninger har vi inkludert anslag for måltider og inngang på severdigheter og anslag for inntekter til lokale guider, som gjennomfører en stor del av utfluktene på oppdrag for Kystruteaktørene.²

Totalt utgjorde anslag for regionens inntekt fra Kystrutepassasjerer om lag 11 millioner kroner i 2023.

Kjøpene genererte en verdiskaping på om lag 4,6 millioner kroner og 15 sysselsatte for regionale næringer. Denne etterspørselen bidro videre til verdiskaping på om lag 4 millioner og 4 sysselsatte i verdikjeden.

Tabell 6 viser at transport og reiseliv, varehandel og tjenesteyting, samt energi og industri er næringene som påvirkes i størst grad av den økonomiske aktiviteten fra Kystruten i Romsdalsregionen.

Figur 10 viser at mesteparten av forbruket til Kystrutepassasjerer er servering, som inkluderer måltider på utflukter. Kystrutepassasjerene bruker også en del penger på aktiviteter, som også inkluderer inntekter til guideselskap.

5 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

4 MNOK

Verdiskaping i verdikjeden

15

Sysselsatte for regionale næringer

4

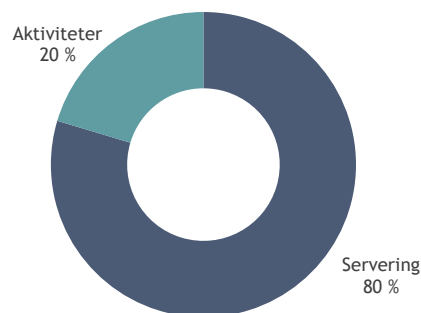
Sysselsatte i verdikjeden

Næringer som påvirkes mest av økonomisk aktivitet fra Kystruten i Romsdalsregionen

Næring	Verdiskaping
Transport og reiseliv	4 MNOK
Varehandel og tjenesteyting	2 MNOK
Energi og industri	1 MNOK
Øvrige næringer	2 MNOK

Tabell 6: Næringene som, målt i verdiskaping, påvirkes mest av økonomisk aktivitet i havnen i Molde. Kilde: BDOs analyser

Kjøp fra Kystrutepassasjerer

Figur 10: Kjøp fra cruisevirksomhet. Kilde: BDOs analyser

² Skipene til Hurtigruten og Havila ligger veldig kort til havn i Molde. Vi har derfor ikke inkludert eventuelle anslag for inntekter utover utflukter, fordi passasjerene ikke har tid til å gå rundt i byen når skipet er i havn.

3.1.5 Logistikk

Logistikkaktører lokalisert ved havnene i Romsdal leverer tjenester innen godspedisjon, sikkerhet og fortøyning. De utvalgte, sentrale aktørene hadde en samlet omsetning på 54 millioner kroner og 25 sysselsatte. Denne aktiviteten genererte en verdiskaping på 19 millioner kroner for regionale næringer.

Videre kan logistikkaktørenes kjøp av varer og tjenester knyttes til ytterligere 17 millioner kroner i verdiskaping og 17 sysselsatte i verdikjeden.

Tabell 7 viser de tre største næringene, målt i verdiskaping, i tillegg til samlet sum for de øvrige næringene. Særlig påvirkes Transport og reiseliv etterfulgt av varehandel og tjenesteyting og energi og industri.

Det er også andre logistikkaktører med aktivitet på havnene, som vi ikke har hatt mulighet til å inkludere i analysen. Tallene må derfor ses som et minimumsestimat på logistikkaktiviteten i Molde og Romsdal Havn.

19 MNOK

Verdiskaping for regionale næringer

25

Sysselsatte for regionale næringer

17 MNOK

Verdiskaping i verdikjeden

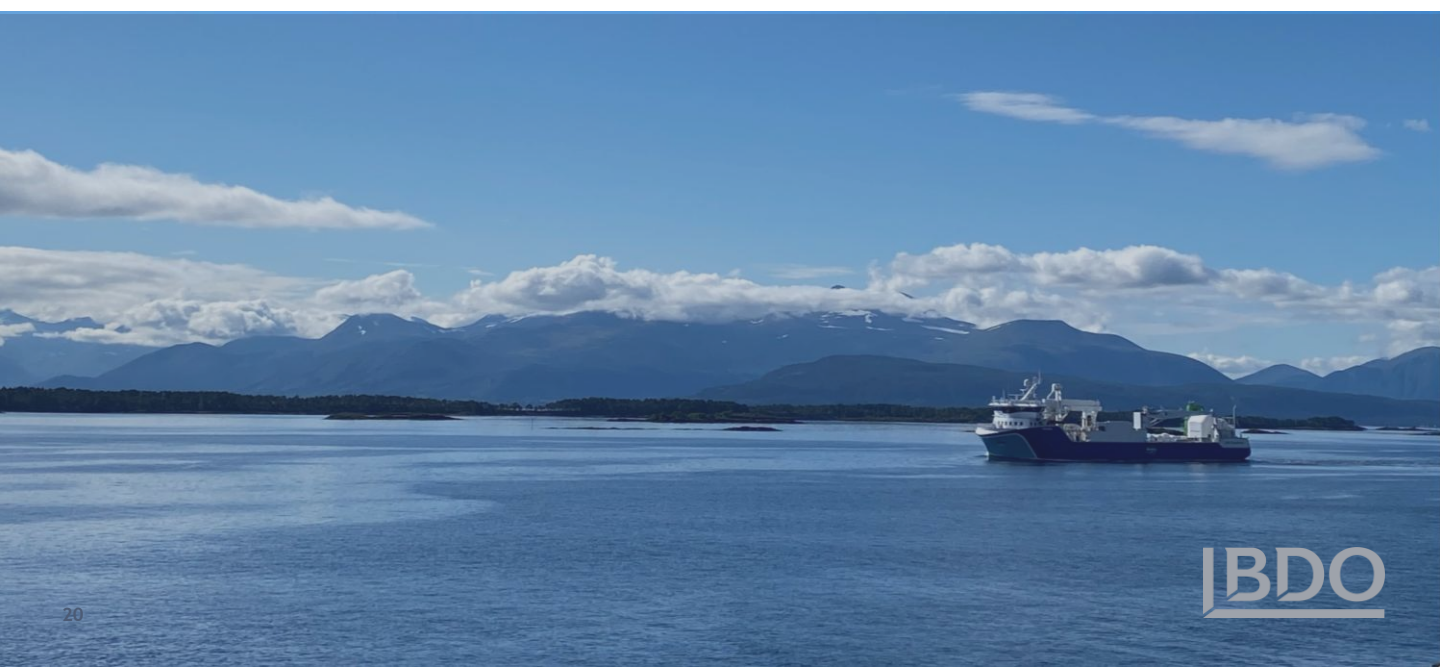
17

Sysselsatte i verdikjeden

Næringer som påvirkes mest av den økonomiske logistikkaktivitet på havnene i Romsdalsregionen

Næring	Verdiskaping
Transport og reiseliv	18 MNOK
Varehandel og tjenesteyting	7 MNOK
Energi og industri	4 MNOK
Sum øvrige næringer	7 MNOK

Tabell 7: Næringene som, målt i verdiskaping, påvirkes mest av logistikkaktiviteten på havnene i Romsdalsregionen. Kilde: BDOs analyser

3.2 Privat konsum

Aktiviteten i Molde og Romsdal Havn genererer privat konsum på 89 millioner kroner

En økt produksjon og verdiskaping skaper lønnsinntekter for sysselsatte. Etter fradrag for sosiale kostnader og inntektsskatt sitter husholdningene igjen med disponibel inntekt, som kan brukes til sparing eller privat forbruk.

Vi estimerer at aktiviteten i Molde og Romsdal Havn resulterte i totalt 92 millioner kroner i disponibel inntekt i 2023. Med en gjennomsnittlig sparerate på 3,6 prosent (SSB), gir dette en anslått effekt på 89 millioner kroner i privat konsum.

Figur 11 viser beregnet økt privat konsum som følger av Molde og Romsdal Havn IKS, cruise, Kystruten og logistikk. Effekten som følge av cruise er betydelig størst og bidrar til 50 MNOK av totalt privat konsum på 89 MNOK.

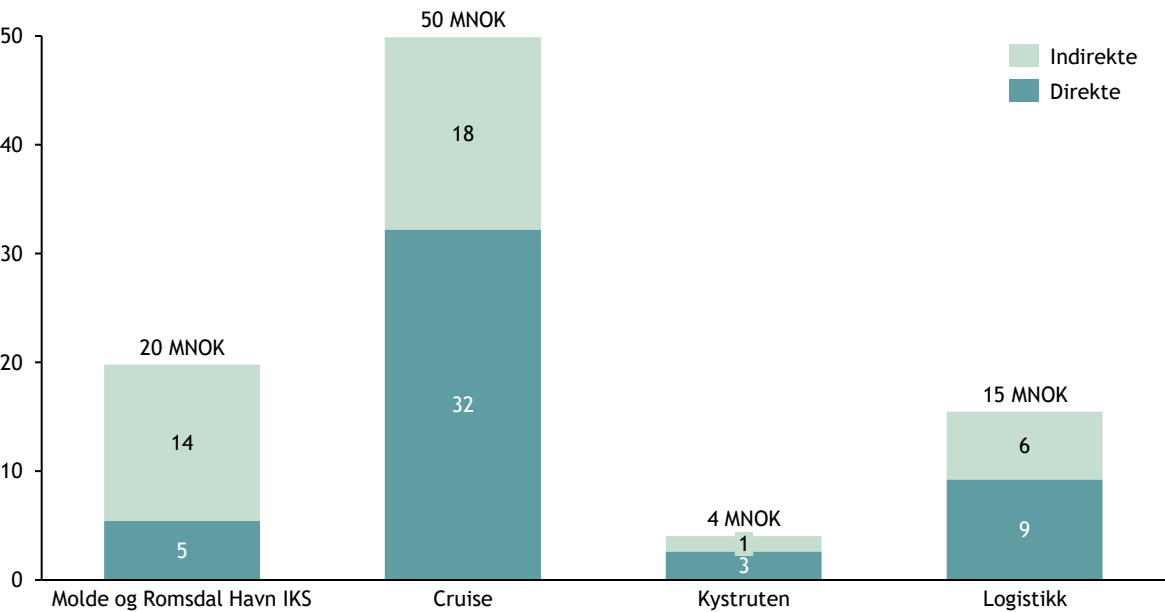
Tabell 8 presenteres de fire næringene der beregnet effekt på privat konsum som følge av økonomisk aktivitet i havnene er størst. Varehandel og tjenesteyting er den næringen som påvirkes mest av privat konsum som følge av aktivitet på havnene.

Næringer som påvirkes mest av privat konsum som følge av aktivitet på havnene i Romsdalsregionen

Næring	Privat konsum
Varehandel og tjenesteyting	44 MNOK
Transport og reiseliv	28 MNOK
Bygg, bolig og eiendom	5 MNOK
Sum øvrige næringer	12 MNOK

Tabell 8: Næringene som, målt i beregnet effekt på konsum, påvirkes mest av økonomisk aktivitet i havnene. Kilde: BDOs analyser

Effekt på privat konsum fra de ulike aktørene

Figur 11: Effekt på privat konsum (oppgitt i MNOK) som følger av de ulike aktørenes aktivitet ved Molde og Romsdal Havn. Kilde: BDOs analyser

3.3 Skatteinntekter og offentlig konsum

67 millioner kroner i skatteinntekter kan knyttes til den økonomiske aktiviteten ved Molde og Romsdal Havn.

Gjennom offentlig konsum kan dette gi opphav til

105
Sykepleiere

365
Barnehageplasser

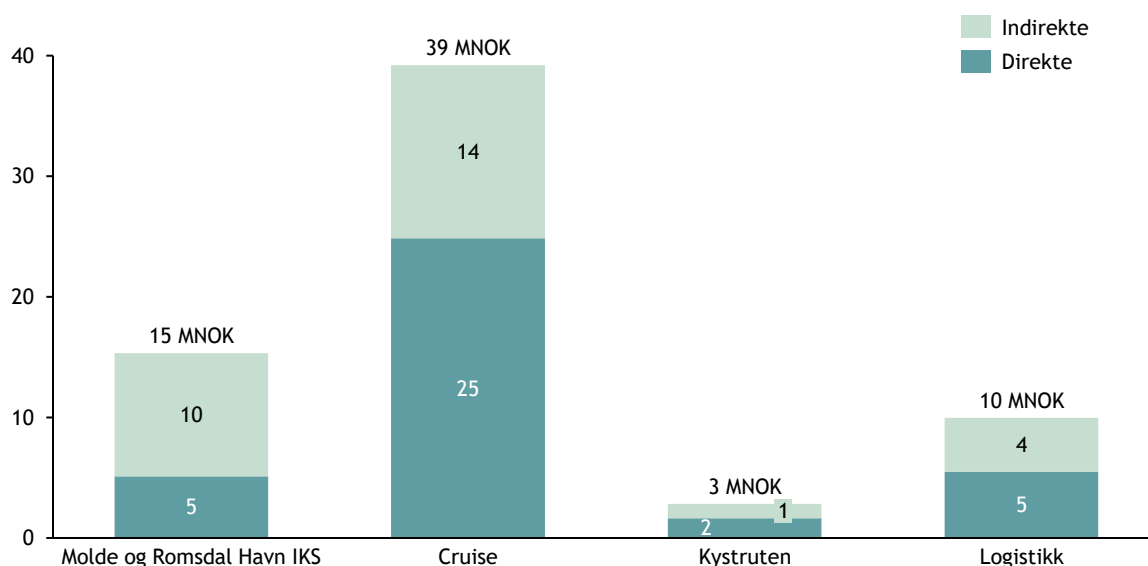
105
Grunnskolelærere

Verdiskaping fra økonomisk aktivitet ved Molde og Romsdal Havn gir skatteinntekter til stat og kommune. Offentlige skatteinntekter fra virksomheter og lønnstakere som følge av økonomisk aktivitet med ringvirkninger i Romsdalsregionen er beregnet til totalt 67 millioner kroner. Skatteinntektene kan benyttes til offentlig konsum av varer og tjenester, for eksempel lønn til lærere, barnehageansatte, sykepleiere, etc. Skatteinntektene fra økonomisk aktivitet ved Molde og

Romsdal Havn kan eksempelvis generere 105 sykepleiere, 365 barnehageplasser eller 105 grunnskolelærere.

Figur 12 illustrerer fordelingen mellom de ulike aktørenes effekt på skatteinntekter og offentlig konsum. Cruise er den aktøren som har størst effekt på skatteinntekter og offentlig konsum og bidrar med totalt 39 MNOK.

Effekt på skatteinntekter og offentlig konsum fra de ulike aktørene

Figur 12: Effekt på skatteinntekter (oppgitt i MNOK) som følger av de ulike aktørenes aktivitet ved Molde og Romsdal Havn. Kilde: BDOs analyser

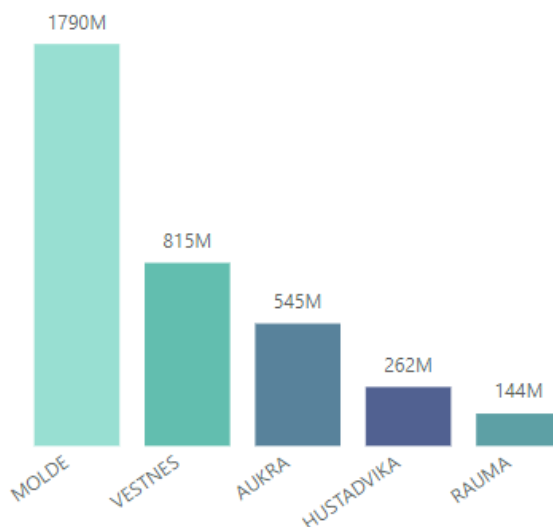
4. Relatert næringsvirksomhet i regionen

4. Relatert næringsvirksomhet i regionen

En betydelig andel av verdiskaping og sysselsetting i Romsdalskommunene skjer i sjøfarts-, havbruks-, offshore-, og reiselivsnæringene. Basert på foretaks- og enhetsdata fra Brønnøysundregistrene estimerer vi over 3,4 milliarder kroner i lokal verdiskaping i området.

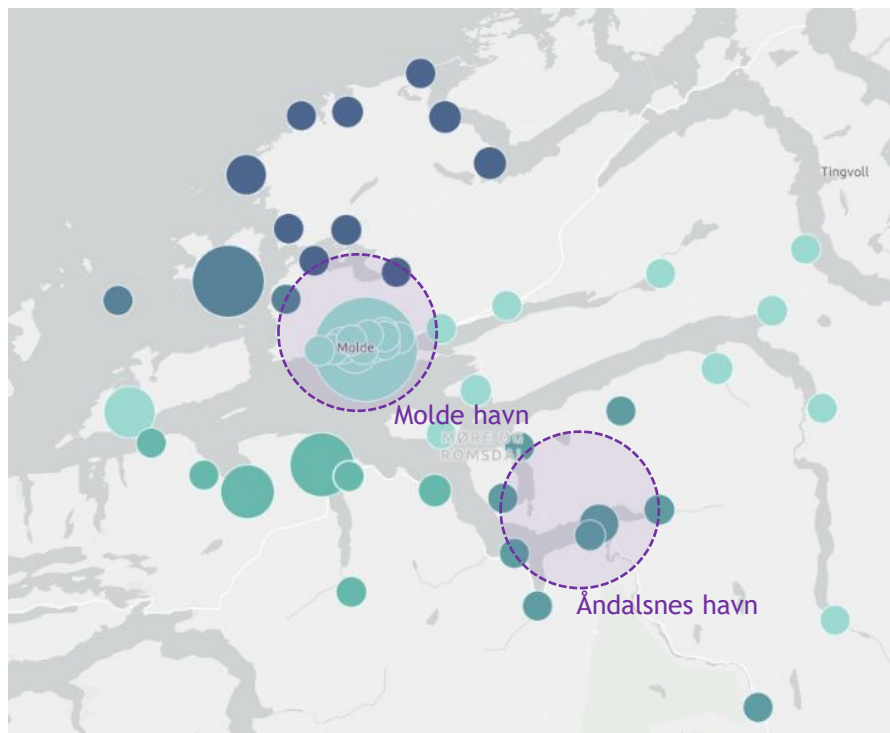
Vi bemerker at de ovennevnte næringene med tilhørende virksomheter ikke utelukkende har direkte tilknytning til havnene i Romsdalsregionen. Verdiskapingseffekt og ringvirkninger fra disse virksomhetene holdes derfor adskilt fra øvrige analyser og estimater i denne rapporten. Imidlertid er havneselskapet en viktig aktør gjennom sin rolle som tilrettelegger for næringsvirksomhet innen hav, havbruk og reiseliv. Derfor er det likevel relevant å belyse omfanget av denne aktiviteten i området, dens økonomiske omfang og geografiske spredning.

Estimert verdiskaping fra relatert privat næringsvirksomhet per eierkommune.

Figur 13: Total verdiskaping fra relatert næringsvirksomhet per eierkommune i MNOK. Se vedlegg 5.3 for fullstendig liste over utvalgte næringer klassifisert innenfor relatert næringsvirksomhet.

● Aukra ● Hustadvika ● Molde ● Rauma ● Vestnes

Økonomisk aktivitet i eierkommunene:

Flere foretak har etablert avdelinger i Romsdalskommunene, selv om hovedkontoret er lokalisert andre steder. Ettersom selskapene ikke rapporterer regnskap på avdelingsnivå, må den økonomiske aktiviteten i Romsdalskommunene for slike selskap estimeres. Vi har estimert økonomisk aktivitet i Romsdalskommunene ut fra regnskapstall på foretaksnivå og antall ansatte på underenhetsnivå i Enhetsregisteret. Foretakets andel av ansatte i Romsdalskommunene er brukt som fordelingsnøkkel for regnskapsstørrelser som omsetning og verdiskaping. Under en slik antakelse vil 50 prosent av et selskaps omsetning lokaliseres i Romsdalskommunene, dersom 50 prosent av selskapets ansatte arbeider der.

Figur 14: Størrelsen på punktene illustrerer verdiskapingen fra næringsrelaterte virksomheter mens farge på punktene illustrerer de respektive kommunene Vestnes, Hustadvika, Aukra, Molde og Rauma.

5. Vedlegg

5.1 Metode og overordnede forutsetninger

Mer om ringvirkningsanalyser

En ringvirkningsanalyse beregner omfanget av økonomisk aktivitet og bidrag til økonomien for en næring, en virksomhet, et prosjekt eller en annen aktør, både som følge av egen aktivitet og de økonomiske ringvirkningene som aktiviteten medfører. Det finnes to typer ringvirkningsanalyser:

- Statusanalyse: beskriver en nåværende tilstand.
- Impulsanalyse: beskriver effekter av vesentlige endringer, for eksempel et stort investeringsprosjekt.

Både drift, vedlikehold og investeringer gir ringvirkninger, men på ulike måte. Ringvirkningene av drift (og til dels vedlikehold) er relativt stabile over år og gir økt sysselsetting. Ringvirkningene av investeringer er mer tidsavgrenset til perioden investeringen foregår.

Som nevnt innledningsvis er oppdraget gjennomført innenfor en begrenset tidsperiode og tar utgangspunkt i regnskapstall og havneaktivitet fra 2023, og forbruksundersøkelse gjennomført høsten 2024. Analysen er gjennomført med bakgrunn i forutsetninger, data og statistikk knyttet til utvalgte, vesentlige aktører og aktivitet i havnen og de samlede beregningene må leses som estimat for havnens vesentligste aktivitet.

Ringvirkningsanalysen av Molde og Romsdal Havn

I denne analysen er hensikten å isolere ringvirkningseffektene som følge av aktiviteten i Romsdal, slik den er i dag, i en statusanalyse. Ringvirkningene fra aktiviteten i Molde og Romsdal Havn er beregnet i form av omsetning, verdiskaping, sysselsetting, lønnsinntekter (privat konsum) og skatte-inntekter (offentlig konsum).

I analysen har vi ikke tatt stilling til hvilken grad den økonomiske aktiviteten fortrenger annen verdiskaping og sysselsetting, til tross for at ressursene, for eksempel de sysselsatte, har alternativ anvendelse i

andre aktiviteter.

For å gjøre rimelig anslag for verdiskapingen som kan «tilskrives» havnen, har vi avgrenset driverne av ringvirkninger fra havnen til fire sentrale aktører:

- Molde og Romsdal Havn IKS: drifter havneområdet for besøkende fartøy og tilrettelegger for aktører som er avhengige av havna.
- Cruiseturister: konsum fra tilreisende cruiseturister som besøker Molde og Åndalsnes.
- Kystrutepassasjerer: konsum fra passasjerer på Hurtigrutens og Havilas skip.
- Logistikk: inkluderer aktivitet fra godsspeditor på havnen og tjenester til sikkerhet og fortøyning.

Direkte virkninger av aktiviteten i Molde og Romsdal Havn

De direkte virkningene utgjøres av verdiskaping og sysselsetting som skapes av aktørene ved havnen (beskrevet over), og ringvirkningene som følger av deres direkte kjøp av varer og tjenester fra leverandører.

For beregning av direkte virkninger på ulike næringer har vi tatt utgangspunkt i følgende kilder for de fem aktørene:

- For Molde og Romsdal Havn IKS: Leverandørregister og regnskapsinformasjon om kjøp av varer og tjenester, kombinert med informasjon fra Brønnøysundregisteret.
- For cruiseturister: Forbruksundersøkelse rettet mot ankomne tilreisende, gjennomført fysisk for 4 anløp i Molde og 4 anløp i Åndalsnes i løpet av august, september og oktober 2024. I tillegg informasjon om omsetning fra cruiseturister fra guideselskap i Molde og Åndalsnes.
- For Kystrutepassasjerer: Forbruksundersøkelse gjennomført fysisk for to anløp i Molde. I tillegg informasjon om omsetning fra kystrutepassasjerer fra guideselskap i Molde, informasjon om omfang av utfluktene som inkluderer måltider og severdigheter og informasjon om utflukter fra aktørene som opererer på Kystruten.
- For logistikk: Regnskapsdata for aktivitet i havnedistriktet, innhentet fra aktørene ved havnen og Brønnøysundregisteret.

Indirekte virkninger for underleverandører

Produksjon og verdiskaping som skapes gjennom de direkte virkningene krever varer og tjenester (produktinnsats), som etterspørres fra andre aktører (underleverandører). Denne etterspørselen gir opphav til mer verdiskaping hos underleverandører. Dette beskrives mer i detalj under metodebeskrivelse av kryssløpsanalyse (vedlegg 5.2).

Ringvirkningsmodellen som benyttes for beregning av indirekte virkninger tar utgangspunkt i SSB nasjonal-regnskapets kryssløp.* Kryssløpet beskriver produktstrømmene i økonomien og hvordan norske næringer etterspør varer og tjenester av hverandre. Ved hjelp av

kryssløpet utledes faste koeffisienter for leveranser av varer og tjenester mellom næringer.

Dette benyttes videre til å estimere produksjon, verdiskaping, sysselsetting og skatt som følge av aktiviteten ved havnen. Modellen er benyttet for å beregne indirekte virkninger av Molde og Romsdal Havn IKS, cruiseturisters og Kystrutepassasjerers forbruk og gods.

Induserte virkninger på privat og offentlig konsum

Induserte virkninger følger av at overskudd og lønn gir privat og offentlig konsum og investeringer. For eksempel vil økt verdiskaping gi økte inntekter til arbeidstakere som vil øke sitt private konsum. Økt verdiskaping vil også gi økte skatteinntekter som kan benyttes til offentlig konsum.

Hvorvidt induserte virkninger skal inkluderes eller ikke, avhenger av det definerte geografiske området man beregner ringvirkninger for, og om man legger til grunn at arbeidskraft har alternativ anvendelse. I dette prosjektet ønsker vi å synliggjøre økonomisk aktivitet og ringvirkninger ved Molde og Romsdal Havn og beregner derfor disse, selv om arbeidskraften i stor grad nok ville hatt alternativ anvendelse og havnens aktivitet kunne vært lokalisert et annet sted i Norge.

I analysen beregnes induuerte virkninger på privat og offentlig konsum som følger:

- Privat konsum estimeres som disponible lønnsinntekter, som havnens økonomiske aktivitet genererer, minus spareraten. I beregningene benytter vi tidligere beregnet direkte og indirekte verdiskaping og data og statistikk fra Skatteetaten og SSB.
- Offentlig konsum estimeres som beregnede skatteinntekter av havnens aktivitet. Dette inkluderer skatteinntekter av selskaps overskudd, arbeidstakeres lønnsinntekter og arbeidsgiveravgift. Skatteinntektene kan benyttes til offentlig konsum, det vil si varer og tjenester som stat og kommune forbruker for å gjennomføre sine administrative og forvaltningsmessige oppgaver, for eksempel lønn til lærere, barnehageansatte, sykepleiere, etc. Dette illustrert gjennom eksempler på hva disse kan benyttes til.

Katalytiske virkninger

Prosjektet avgrenses til å inkludere økonomiske ringvirkninger som kan beregnes ved hjelp av økonomiske data. Vi har derfor ikke inkludert katalytiske virkninger i analysen

5.2 Nærmere om beregning av ringvirkninger

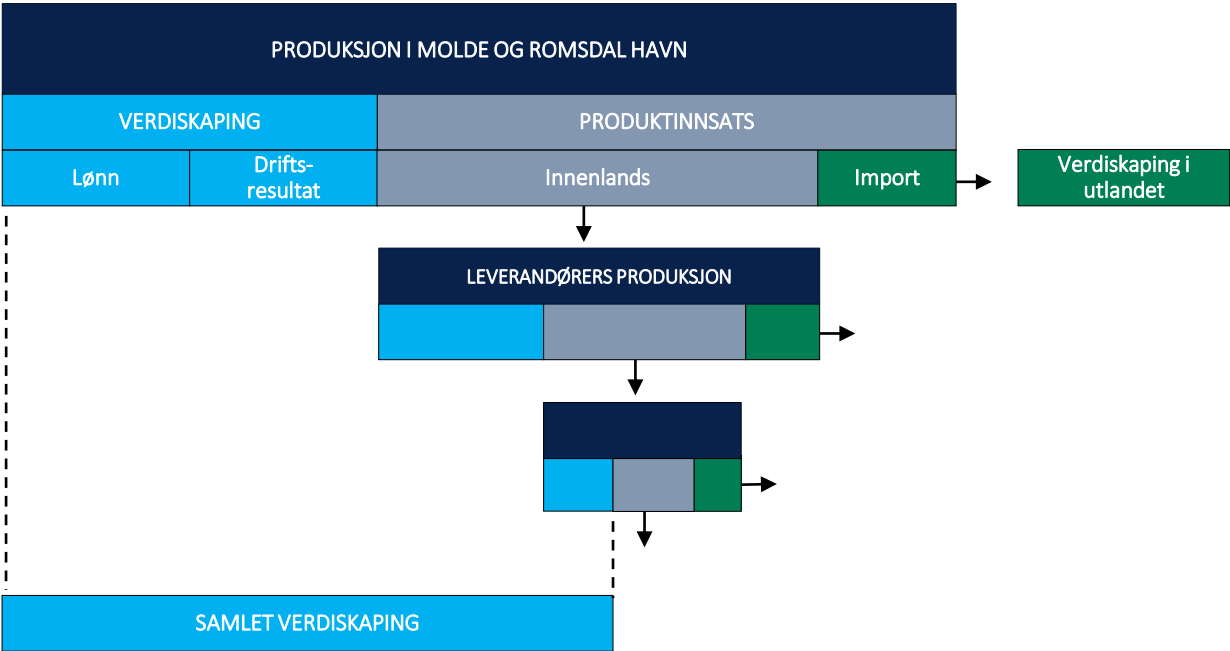
Økonomisk verdiskaping, som skapes gjennom bruk av arbeidskraft og kapital, står helt sentral i en ringvirkningsanalyse. Verdiskaping defineres her som akkumulert bruttoprodukt, den delen av produksjonen (omsetning) som gjenstår etter at produktinnsats (kjøp av varer og tjenester) er trukket fra, som følger av havneaktiviteten. Dette utgjøres av lønn og driftsresultat. Som nevnt skiller vi mellom direkte (havnerelaterte aktører og deres kjøp av leverandører) og indirekte (leverandørenes underleverandører i flere ledd) virkninger.

Som produktinnsats etterspør norske virksomheter varer og tjenester fra både innenlandske og utenlandske leverandører (import). I denne analysen beregner vi ringvirkningseffekter for norske næringer, og ser derfor bort fra utenlands produksjon og

verdiskaping i hvert ledd av kryssløpet.

Figuren under viser en overordnet illustrasjon av sammenhengen mellom produksjon (omsetning), produktinnsats og verdiskaping for Molde og Romsdal Havn. Videre viser figuren hvordan produktinnsats fra underleverandører skaper produksjon og verdiskaping i flere ledd i økonomien, og hvordan den samlede verdiskapingen beregnes gjennom kryssløpsanalyse

Visualisering av økonomisk aktivitet, verdiskaping og importlekkasje for underleverandører

Figur 15: Sammenheng mellom produksjon, produktinnsats og verdiskaping for Molde og Romsdal Havn gjennom en kryssløpsmodell

5.3 Maritim og havnerelatert næringsvirksomhet

Tabell 9 viser alle næringer i eierkommunene Vestnes, Hustadvika, Aukra, Molde og Rauma og vurderingen av hvorvidt de er klassifisert som havn- og sjøfartsrelatert.

Oversikt over næringer i eierkommunene som er havn- og sjøfartsrelatert

Næring	Relatert næringsvirksomhet?
Bygg, bolig og eiendom	Nei
Varehandel og tjenesteyting	Nei
Annen industri	Nei
Foredling og omsetning av fisk	Ja
Tjenester tilknyttet sjøtransport	Ja
Offentlig sektor, utdanning og helse	Nei
Teknologi og innovasjon	Nei
Petroleumsrelatert	Ja
Fiske og oppdrett	Ja
Overnattings- serverings og reiselivsvirksomhet	Ja
Øvrig transport og reiseliv*	Nei
Sjøtransport og lagring	Ja
Annet	Nei
Bank og finans	Nei

Tabell 9: Gruppering av næringshovedområder. Kilde: Bisnode, BDOs kategorisering.
* De aktuelle havn- og sjørelaterte næringene knyttet til transport og reiseliv er kategorisert under «overnattings- serverings og reiselivsvirksomhet».

5.4 Inndeling av næringer

Tabell 10 viser grupperingen av næringshovedområder.

Næringshovedområder delt inn i grupper

Næringsgruppe (8 grupper)	Næringshovedområde
Bank og finans	Finansierings- og forsikringsvirksomhet
Bygg, bolig og eiendom	Bygge- og anleggsvirksomhet
	Omsetning og drift av fast eiendom
Energi og industri	Bergverksdrift og utvinning
	Industri
	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning
	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet
Jord, skog, jakt og fiskeri	Jordbruk, skogbruk og fiske
Offentlig sektor, utdanning og helse	Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordning
	Undervisning
	Helse- og sosiale tjenester
Teknologi og innovasjon	Informasjon og kommunikasjon
Transport og reiseliv	Transport og lagring
	Overnattings- og serveringsvirksomhet
Varehandel og tjenesteyting	Varehandel, reparasjon av motorvogner
	Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting
	Forretningsmessig tjenesteyting
	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter
	Annen tjenesteyting
	Lønnet arbeid i private husholdninger
	Internasjonale organisasjoner og organer

Tabell 10: Gruppering av næringshovedområder. Kilde: SSB, BDOs kategorisering.

5.5 Kilder

Data og statistikk mottatt fra Molde og Romsdal Havn IKS, (herunder årsregnskap, kunde- og leverandørlister, anløps- og lastestatistikk, m.m.)

Data og statistikk lastet ned fra <https://www.ssb.no/> (herunder kryssløp fra nasjonalregnskapet, sparerate, konsumprisindeks, kostnader tilknyttet ulike offentlige goder, m.m.)

Data lastet ned fra <https://www.skatteetaten.no/> (herunder skatte- og avgiftssatser)

Molde og Romsdal Havn IKS (2023). *Årsberetning og årsregnskap 2023*. Hentet fra <https://www.molde-romsdalhavn.no/om-oss/iks>

KONTAKT

Øistein Harsem, Partner

M: +47 905 53 294

E: oistein.harsem@bdo.no

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar i henhold til garanti, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA. Medlem av Den Norske Revisorforening.

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

BDO AS
Bygdøy allé 2
0257 Oslo

+47 23 11 91 00
www.bdo.no
Foretaksnr: 993 606 650